

A város peremén — a kultúra peremén?!

Tenni, tenni kell!

Az óvodai férőhelyek hiánya régen nem csupán a város lakói, hanem a környékbeliek is sürgető problémája. A város és a falu közötti különbségek az élet számtalan területén csökkennek. Az új, szegedi peremvárosok lakói éppúgy igénylik ezeket a társadalmi szolgáltatásokat, mint a szaporodó lakótelepek családjai. Különösen akkor figyelemre méltó és hosszú távú feladat a peremkerültek óvodai kérdésének megoldása, ha előre is gondolkodunk, és számolunk az egyre szaporodó kertesi családi házak jövőbeni lakóinak igényeire is. A csatlakozott öt városrészben jelenleg tíz óvoda működik, melyeknek optimális befogadóképessége 567. Ha ezt a tényt még két adattal kiegészítjük — 1023 gyermek felvételét kérték, és 810-et vettek fel —, megvilágosodik előttünk az igények, a lehetőségek és a realitások hármasszögének, az összefonódás éppúgy, mint a gyakran egymás ellen dolgozó különbözőség. Legnehezebb helyzetben az algyői és a dorozsmai szülők vannak, ezeken a helyeken kellett a legtöbb felvételi kérelmet visszautasítani. A befejezés előtt álló 50 férőhelyes, korszerű tápiói óvoda remélhetőleg hosszú időre megoldja a környék lakóinak gondját.

Általános jellemzője a magyar falunak, hogy néhány mutogatnivaló, kacsilábban forgó kivételtől eltekintve — melyek az igényeket is túllélegezve még inkább erősítik a kontraszthatásokat —, magánházakból átalakított épületek léptek elő óvodákká. Ez fokozottan igaz a most szóban forgó városrészekre is. Mi jellemezheti — szükségyszerűen — ezeket az óvodákat? A célszerűtlenség, a szűkös, a kiszolgálóhelyiségek hiánya, a korszerűtlenség. A tíz óvodából hétben már sikerült elérni, hogy olajkályhákkal fűtenek, de háromban még széntüzelesű kályhák ontják a meleget, és a szénigaz. Sok helyen nem fűthetők az öltöző- és mosdóhelyiségek, s még mindig van olyan óvoda, ahol a téli dermesztő hidegben is az udvari W. C.-n kell kuporogni a lurkóknak.

Vajon mi lehet az oka annak, hogy több meghirdetett óvónői állásra egyetlen pályázat, egyetlen jelentkezés sem érkezett? Nemhogy óvónőképzőt végzett, szakképzettségű pályázók, de képzés nélküli jelentkezők sem voltak. E pálya anyagi és erkölcsi megbecsülésének hiánya? Az elhanyagolt körülmények? A falusias környezet? Egyszerűen az óvónői hiány? Ez a szomorú tény valószínű a sok ok együttes eredője. A 810 óvodás gyereket 32 képzett óvónő neveli, a már vázolt körülmények között, jórészt saját maguk által készített szemléltetőeszközökkel, hivatástudatukból, s az egyre értelmesebben villanó gyermek-

szemekből merítve mindehhez naponta újra erőt. Hogy munkájuk színvonala még csak közepes lehet, ez első sorban nem rajtuk múlik.

Jól emlékszem, első gimnazista koromban — jó tízezer évvel ezelőtt — pályázati dolgozatot írtam arról, milyennek képzelem el a szocialista társadalom általános iskoláját. Kamaszfantáziám minden lobbanását őrzik ezek a gépelt sorok, az oly gondosan készített rajzok, fényképek. Természetesen az azóta szerzett tapasztalatok, tények lerombolták az én üveg-beton csodabirodalmamat, realisabb elképzelések épültek helyébe. De ha ma, 15 év után megkérdezném az általános iskolás gyerekeket, milyen iskolába szeretnének járni, hogyan képzelik el azt az iskolát, ahová örömmel mennének, könnyű volna jobbat szebbet álmodni a jelenleginél. Különösen annak, a közel három ezer nebulónak, akik a csatlakozás után immár szegedi általános iskolában tanulnak. Nem szégyen a foltozott nadrág, csak tiszta legyen — őriztem meg anyám egykori sovány vigaszt. A most következő analógia azonban már sántít, nem szégyen a toldott-foldott iskola, ha oktató-nevelő munkája korszerű, magas szintű. Hogy miért sántít ez az összehasonlítás? Mert azóta nem találni olyan gyereket, akinek térdén, ülepén megfoltozták a nadrágot. Viszont Szőregen, hét különböző helyen működnek az iskola osztálytermei, és a gyárléti, kis létszámú iskolák kivételével mindenütt több, gyakran egymástól távoli épületekben folyik az oktató-nevelő munka. Ezek után már az sem lehet meglepő, hogy végtelenül kevés a szertár, a tornaterem — hol töltik a megszorított testnevelési órákat esős, őszi napokban, vagy dermesztő

téli hidegben a tanulók? —, iskolai könyvtár, úttörőszoba, napközis ebédlő, hogy egyetlen iskolában sincs még szaktanterem. Az oktatáspolitikai határozat végrehajtása pedig általános érvényű, minden iskola számára kötelező. A színvonalas tartalmi munkát viszont ezek az objektív nehézségek mindenképpen gátolják. Ehhez még az is hozzájárul, hogy a pedagógusok zöme kétszeresen ingázó — a város más részéről buszoznak ki reggelente, s délből igyekeznek haza, napközben pedig az iskola épületei között loholva töltik a pihenésre szánt tízperceket —, s jó néhányan vannak közöttük olyanok akik ugródeszkának tekintik állásaikat. Ezen, a korán sem áldásos állapotokon néhány helyen olyan helytelen nézet is nehezít, mint a szőregi tantesületben uralkodó önző szemlélet, a nehezen javuló rossz légkör, melynek egyenes következménye a meglazult fegyver. Csak itt, és ilyen körülmények között történhetett meg, hogy az amúgy is szűk iskolaudvar tekintélyes részét az iskolában lakó pedagógus autójának garázsra rabolja el, a játszani, ugrálni vágyó gyerekek elől. Néhány helyen hiába bizonyítják bejegyzésük és leltári számok a szemléltetőeszköz sokaságát, hol kényelemből, hol önző szemléletből ezek az eszközök pusztán a szertári zsúfoltságot gyarapítják. Van még olajos padló és piszkos ablak, szemrontóan rossz világítás, és elhanyagolt udvar. Pedig ezeknek a felszámolása, megszüntetése nem első sorban anyagi kérdés.

Jelenlegi helyzetben bizonyára sokat segít a Kiskun-dorozsmán épülő új iskola, s a remélhetőleg minél hamarabb több általános iskola terve is valósággá válik. „És addig? Addig nincs megnyugvás, / Addig folyvást küszködni kell!”

Tandi Lajos
(Folytatjuk.)

A szocialista biztosítás szükségletet fejez ki

Tegnap délelőtt szegedi székházában sajtótájékoztatót tartott az Állami Biztosító Csongrád megyei Igazgatósága. Zimonyi Róbert, az igazgatóság vezetője ismertette intézménye ez évi munkáját, eredményeit és jövő évi feladatait. Hangsúlyozta, hogy ma már a biztosítás gazdasági szükségletet fejez ki, éppen ezért fontos része a népgazdaságnak. A szocialista biztosításnak az a feladata, hogy a költségvetésből, illetve a társadalombiztosítással nem fedezhető károk anyagi kiegyenlítését megoldja, s ezzel a költségvetést teher-

mentesítse. Országosan 1973-ban a különböző biztosítási formákkal vállalt károk után közel kétfélmilliárd forintot fizetett ki az Állami Biztosító, s ebből Csongrád megyére 100 millió forint esett.

Mit tükröznek még a számok? A lakossági biztosításokra kifizetett kártérítések összege Csongrád megyében az év végéig megközelítette a 40 millió forintot. A különböző személybiztosítási formák alapján ugyanakkor 16 és fél millió forintot fizetett ki kártérítés címén a megyei igazgatóság, a lakásbiztosítások után pedig mint-

egy 8 millió forintot. Külön kell szólni a gépjárműveket ért károkról. A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással több mint 8 millió forintot, valamint igen sok polgári peres ügyöt mentette meg ügyfeleit az Állami Biztosító Csongrád megyei Igazgatósága. A Casco-biztosítással rendelkezők ügyfelei részére a bejelentett károk után 3 millió 400 ezer forintot fizettek ki. Ezen biztosítással rendelkezők száma 1973-ban 1500-zal emelkedett Csongrád megyében.

Az Állami Biztosító Csongrád megyei Igazgatósága tevékenységének másik alapvető célja, hogy az egy-egy veszélyközösségbe tartozó egyének, családok és gazdaságok biztosítását minél alacsonyabb kiterjesztéssel, a több éves időre szóló biztosítással rendelkező ügyfeleik száma 1973-ban 12 ezerrel nőtt. Az intézmény dolgozói további feladatulnak tekintik állami vállalatok, ipari és kereskedelmi szervezetek, téveszek biztosítási szükségleteinek kielégítését, a Casco-biztosítások számának növelését, az egyéni életbiztosítások szélesebb körre való kiterjesztését.

Nők a téveszek vezető testületeiben

A Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnöksége csütörtökön Szabó István elnökletével ülést tartott. Az elnökség megtárgyalta a mezőgazdasági szövetkezetek és tagságuk munkaügyi, szociális és társadalombiztosítási helyzetének továbbfejlesztésével kapcsolatos feladatokat.

A TOT nőbizottságának állásfoglalása alapján az elnökség elemezte, hogyan vesznek részt a nők a termelőszövetkezetek választott testületeiben. Jelentősen megnövekedett a nők aránya a szövetkezetek vezető testületeiben és megnőtt szerepük, és az érdemi döntések meghozatalában. A vezetőségek és a különböző bizottságok tagjainak 22 százaléka nő. A nők különösen a szövetkezetek szociális bizottságainak és döntőbizottságainak munkájában vesznek részt aktívan, itt arányuk eléri a 49, illetve 26 százalékot. (MTI)

Örízetlen házak

Panaszkodnak az odesszaiak. No, nem az építkezések okozta fölfordulás miatt, mert bármily kényelmetlen is az ilyesmi, szívesen viseli az ember a cél érdekében. Még akkor is, ha egy-egy építkezéssel kapcsolatban nagyobb felfordulás jár együtt a szükségesnél. Az újszegediek panaszáinak oka azonban mégiscsak az, hogy építkeznek a városrészben. Illetve pontosabban ott a hiba, hogy nem mindig dolgoznak az építők. Mert hát nekik is lejár a munkaidejük, no, meg vasárnapra ők is leteszik a szerszámot. Ilyenkor elhagyott betondzsungelként magasodnak az épülőfélben levő házak.

A környék gyermekeinek sem kell több. Amikor elvonulnak az építők, minden szülői intelem ellenére, ők veszik birtokukba a születő házat. Szaladgálnak, bújósckáznak, játszanak benne, olykor a legfelső emeleten is. Legnagyobb aggodalmára sok szülőnek, akik okkal-joggal féltik csimcsim testét és épségét, viszont nem lehetnek mindig a gyerekek sarkában. Közeledik karácsony, amikor a több napos munkaszünet újabb lehetőségeket ad a gyerekeknek, és idegeskedni valót a szülőknél. Jó lenne megelőzni a bajt, és őriztetni az építkezések területét.

Sz. L.

Bővítik a húsgyárat

A pápai húsgyár partnerei a megyei gazdaságok, zött százvagonos konzervde rajtuk kívül szinte a fél országból szállítanak ide sertéseket. Indokolt a hús-gyár bővítése, a berendezések rendszeres korszerűsítése. Az idén a vállalat 100 millió forintot költött fejlesztésre, s egyebek között százvagonos konzervhűtőtárolót és új zsírolvasztó üzemet épített. Jövőre a meglevő üzem mellett 75 millió forint költséggel új feldolgozót létesítenek. (MTI)

Grafika, irodalom, könyvművészet

Beszélgetés Kass János grafikusművésszel

Kass János neve ismerősen cseng a szegedi képzőművészet-szeretők körében. A szegedi születésű, kétszeres Munkácsy-díjas grafikusművésznek alkotásait legutóbb hat évvel ezelőtt láthattuk Szegeden. Mostani kamarakiállítását a Bartók Béla Művelődési Központban vasárnap délelőtt nyitotta meg Réthy István, a Kisgrafika Barátok Köre országos titkára. Mostani tárlatán tizenhárom ex libriset, apró rézkarcokat — melyeken ezernyi leleménnyel,

rajzi ötlettel idézi a magyar népművészet témakincsét: betyárok, pandúrok, menyecskek alakját, a jelképes páva- és galambmotívumokat —, valamint nagygrafikai lapokat —, többek között a Mózes-sorozatot, a Szarvassá változott fiút, a Szent György lovagot — mutatja be a grafika barátai.

Kass Jánost az öntörvényű nagy alkotóművészek tulajdonsága jellemzi. Művészete nem korlátozódik egy-egy műfaj szűk sávjára. Egyszerre a vonal, a rézlemez karcoló tű félelmetesen nagy tudású mestere, és az átélés és megjelenítés csodálatos képességeinek birtokosa. Grafikus és könyvvillusztrátor. Állandóan az irodalom forró közelségében él, tanít az Iparművészeti Főiskolán, kiállításokat rendez, babáskodik a szép magyar könyv ügye fölött, élte közege az ólomillatú, gépek zakatolásától hangos nyomda, szerelme a szépen metszett betű. A néhány hete a Miskolcon megnyitott VII. Országos Grafikai Biennálé egyik nagydíjának nyertese. Az elmúlt évek munkájáról ezeket mondotta:

— A legutóbbi, hat évvel ezelőtti szegedi kiállításom idején hagyták el a nyomdagépeket a Mózes-sorozat lapjai, melyeket e mostani kiállításom bemutatok. Több egyéni kiállításom volt külföldön, többek között Olaszországban, Ausztráliában, Angliában, Norvégiában. Díjakat nyertem a brnói, bratislavai, a lipcei és a moszkvai grafikai biennálékon. Hazai kiállításaim közül kiemelkedik a szombat-hegyi, a hajdúszoboszlói tárlat, és az a kiállítás, melyet a Petőfi Irodalmi Múzeum rendezett plasztikáimból. Szoros szálak fűznek a mai magyar irodalomhoz. Szinte állandó baráti és munkakapcsolatban állok Juhász Ferencel, Nagy Lászlóval, Somlyó Györggyel. Együtt dolgoztam a drága emlékü Devecseri Gáborral, Kassákkal, Pabó Nerudával. Az utóbbi években egyik legkedvesebb munkám volt a bekécsabai Kner-nyomda

esztétikai kiképzése, és a gyomai Kner Múzeum rendezése, melyen két évig dolgoztam.

A művészetek izgalmas korát éljük. Egyre inkább elmosódnak a műfaji határok, mint több alkotó érzi ezt, egyre több műfajban kell kipróbálnia tudását, tehetségét. Kass János legutóbbi kiállításán például műanyagból préselt, különös jelképeit mutatta be. Ezen a mostani szegedi kamarakiállításán pedig egyre nagyobb szerepet kap grafikai lapjain a szín.

— A grafikai műfajok valóban széleskörűen jelennek meg a szellemi életben, együtt jár napjaink fejlődésével. A nyomdatechnikai változásokkal, a fényesedéssel, az egyre tökéletesedő színes nyomással éppúgy, mint a vizualitás nagymértékű elterjedésével. Természetesen ez hat az alkotó művészekre, akik a legkülönfélébb új eljárásokkal, művészeti technikákkal kísérleteznek.

Kass Jánost ezer szál köti Szegedhez, hiszen itt született, itt végezte iskoláit. A beszélgetés során is felszínre került egy érdekes emlék.

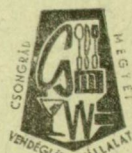
— Egészen kisgyerek lehettem, anyámmal gyakran sétáltunk a Tisza-parton. Sokszor láttunk egy magányos, szigorú tekintetű szalkas férfit. Egy aranyló szeptemberi alkonyaton is találkoztunk vele a folyóparton. Jött velünk szembe kopott kabátjában. Jól emlékszem, a nyúlt fekete kabátban jókora zsíros pecsét fénylett, s ezen a pecséten csak úgy csillogott, vibrált, szikrázott a Tisza víze. Így őriztem meg emlékezetemben a szigorú, szakállas férfit, pecsétet, fekete kabátot, aki Juhász Gyula volt.

Kass Jánosnak ismét együtt van egy kiállításra való anyaga. Az utolsó két alkotó év termése, melyeket még nem mutatott be a nagyközönségnek. Grafikai lapok, illusztrációk, újszerű plasztikai alkotások. Milyen egyszerű volna, ha szülővárosában láthatnánk először ezeket az új műveket!

T. L.

Ünnepi süteményvásár!

Ünnepi süteményvásár!

idényboltunkban

Kölcsey utca 6.

DIÓS, MÁKOS BEJGLI,
FÉLKÉSZ TORTAKARIKA, KRÉMLAP.
Nyitva: 9 órától 19 óráig.

Cs. m. Vendéglátó
Vállalat